

ПИЛЮГА Л. В.,

кандидат юридичних наук,
асистент кафедри соціальної фармації
(Національний фармацевтичний
університет)

МІЩЕНКО О. Я.,

доктор фармацевтичних наук, професор,
завідувачка
(Інститут підвищення кваліфікації
спеціалістів фармації Національного
фармацевтичного університету)

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.5.21>

АНАЛІЗ ПИТАНЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА У КОНТЕКСТІ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано питання, які визначають інформаційне право у контексті законодавства щодо регулювання обігу лікарських засобів в Україні. Інформаційне право (ІП) в юридичній науці позиціонується як суспільні відносини щодо інформації, які знаходять вираз у нормах, врегульованих на публічно-правовому та приватно – правовому рівні. У ст. 17. Конституції України зазначено: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього українського народу» [7]. Інформаційну безпеку слід розуміти як сукупність засобів забезпечення інформаційного суверенітету України [3], захист інформаційної сфери від зовнішніх і внутрішніх інформаційних загроз. Актуальність проблеми правового регулювання інформаційного простору зумовлена підвищенням ролі інформації в усіх галузях народного господарства країни, його сферах та секторах життєдіяльності, які сьогодні знаходяться в умовах повномасштабної війни з РФ і, як результат, мають безліч внутрішніх викликів, загроз, ризиків і небезпек. Особливо це важливо для соціальної сфери, основною галуззю якої виступає галузь охорони здоров'я. Фармація, як адміністративно – правова категорія, є складовою галузі ОЗ, що охоплює усі види діяльності щодо лікарських засобів (ЛЗ), з метою забезпечення їх доступності, ефективності, безпечності та якості у процесі лікування та підтримки громадського здоров'я. Роль професійної інформації в сфері обігу медичних виробів та ЛЗ, нормативно-законодавчого закріплення організації медичної допомоги та лікарського забезпечення, раціонального використання ліків, достовірно підтверджено науковими дослідженнями, що визначає значущість чітко організованої системи інформації про обіг ЛЗ у сфері ОЗ та охорони здоров'я громадян.

Ключові слова: інформаційне право, обіг лікарських засобів, фармацевтичний сектор, охорона здоров'я.

Pyliuha L. V., Mishchenko O. Ya. Information law in the context of the legislation on the regulation of circulation of medicinal products in Ukraine

The article analyzes the issues that determine the right to information in the context of the legislation on the regulation of the circulation of medicinal products in Ukraine.

Information law in jurisprudence is positioned as social relations regarding information, which find expression in norms regulated at the public and private legal levels. In Art. 17. The Constitution of Ukraine states: "Protecting the sovereignty and territorial integrity of Ukraine, ensuring its economic and informational security are the most important functions of the state, the business of the entire Ukrainian people" [6]. Information security should be understood as a set of means of ensuring Ukraine's information sovereignty [3], protection of the information sphere from external and internal information threats. The relevance of the problem of legal regulation of the information space is due to the increasing role of information in all branches of the country's national economy, its spheres and sectors of life, which today are in the conditions of a full-scale war with the Russian Federation and, as a result, have many internal challenges, threats, risks and dangers. This is especially important for the social sphere, the main branch of which is the field of health care. Pharmacy, as an administrative-legal category, is a component of the field of health care, which covers all types of activities related to medicinal products (drugs), with the aim of ensuring their availability, effectiveness, safety and quality in the process of treatment and support of public health. The role of professional information in the field of circulation of medical products and pharmaceuticals, regulatory and legislative consolidation of the organization of medical care and medical supply, rational use of drugs, has been reliably confirmed by scientific research, which determines the importance of a clearly organized system of information on the circulation of pharmaceuticals in the field of health care and public health protection.

Key words: *information law, circulation of medicinal products, pharmaceutical sector, health care.*

Вступ. Сучасний стан правового регулювання фармацевтичного сектору охорони здоров'я висвітлено у працях Алексєєва О. Г., інформаційно-правові дослідження з питань їх становлення, стану та перспективи розвитку, присвячені праці Белякова К.І., аналіз інформаційно-правового забезпечення фармацевтичної діяльності в Україні, надано у працях Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю., дослідження інформаційно-правового забезпечення фармацевтичної діяльності в Україні та аналіз ролі фармацевтичної інформації проведено у працях Котвіцької А. А., Кубаревої, А. С. Немченко, Сурікова О. О., Яреми О. Г., правове регулювання державного нагляду у сфері роздрібної торгівлі лікарськими засобами розглядає Ховпун О. С. [1-5, 8, 9, 12, 22-25, 26].

Наведене вказує на актуальність дослідження наукових питань у сфері фармації, які безпосередньо пов'язані не лише з розвитком даного сектору економіки держави та його державним управлінням, а й із інформаційним правом як основи регулювання сфери обігу медичних виробів та ЛЗ [14]. Однак, незважаючи на значний обсяг досліджень щодо значущості фармацевтичної професійної інформації та її інформаційно – правового спрямування, вважаємо, що питання фармацевтичного інформаційного права як основи регулювання безпеки обігу медичних виробів та ЛЗ потребують моніторингу та подальшої деталізації.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз основних напрямів інформаційного права в контексті регулювання сфери обігу ЛЗ.

Основними завданнями дослідження є:

- здійснення теоретичного огляду наукової літератури та нормативно-правових актів, які закріплюють категорію «інформаційне право» як складову інформаційного законодавства України;
- проведення контент-аналізу нормативної бази інформаційного забезпечення фармацевтичної діяльності з визначенням конкретних нормативних наказів, їх розділів та статей.

Матеріали та методи. Матеріал дослідження – сучасна нормативно-правова база фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я, а також міжнародні нормативно-правові

акти, що регулюють обіг лікарських засобів у країнах ЄС. У роботі використовувались методи аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення.

Результати дослідження. Традиційно ІІ можна розглядати у кількох аспектах: в суб'єктивному змісті, за яким інформаційне право є множиною прав і обов'язків конкретних учасників суспільних відносин щодо інформації, як об'єкта суспільних відносин та у об'єктивному контексті, за яким ІІ виступає у якості суспільних відносини щодо інформації, які знаходять вираз у нормах, врегульованих на приватно – правовому та публічно – правовому рівні, основу якого складає законодавство. Під категорією «інформаційне законодавство України» ми розуміємо множину нормативно – правових актів, прийнятих Верховною Радою України у формі законів та постанов нормативного змісту, які регулюють суспільні відносини щодо інформації. Так у частині 2 ст. 38 Закону України «Про інформацію» зазначено: «Інформація є об'єктом права власності громадян, організацій (юридичних осіб) і держави», а у ст. 39 цього ж закону стверджується, що «інформаційна продукція й інформаційні послуги громадян і юридичних осіб, що займаються інформаційною діяльністю, можуть бути об'єктами товарних відносин, що регулюються діючим цивільним і іншим законодавством».

Основним завданням створення єдиного інформаційного поля у фармації є забезпечення заявників, виробників фармацевтичної продукції, оптово-посередницьких підприємств, аптечних закладів, медичних та фармацевтичних, науково-педагогічних працівників, споживачів об'єктивною, оперативною, повною, обґрунтованою, доказовою та доступною інформацією, спрямованою на якісне лікарське або фармацевтичне забезпечення населення. Ми вважаємо, що реалізація означених завдань зі створення єдиного інформаційного поля на фармацевтичному ринку здійснюється на основі провідних принципів ІІ, а саме:

- *свобода одержання і поширення інформації* (закріплено: Конституція України: гарантія права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (частина 1 ст. 34); право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір (частина 2 ст. 34); Цивільний кодекс України – ст. 285, 293, 302; Закони України «Про інформацію» – ст. 5, 9, 10; «Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні» – ст. 2; «Про національну програму інформатизації» – ст. 5.);

- *відкритість та гарантованість права на інформацію* (закріплено: Конституція України – ч. 2, ст. 50, ч. 3, ст. 34; Закон України «Про інформацію» – ст. 5, 28, 30;

- *об'єктивність, вірогідність, повнота і точність інформації* (закріплено: Конституція України – ст. 32, 34, 50; Закони України: «Про інформацію» – ст. 5; «Про національну програму інформатизації» – ст. 5; Цивільний кодекс України – ст. 700, 868, 911);

- *мінімізація негативного інформаційного впливу та його наслідків* (закріплено у законі «Про інформаційну безпеку України»);

- *єдність і різниця інформації і носія інформації* (закріплено: Закон України «Про інформацію» – ст. 1; Цивільний кодекс України – ст. 200);

- *гармонізація інтересів особи, суспільства і держави в інформаційній діяльності* (прямого закріплення у чинному законодавстві України не знайдено, опосередковано закріплено у Конституції України: «...не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом; кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї (ст. 32), «...кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб, здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя (ст. 34); Закон України «Про інформацію» ст. 21, 23, 28), що свідчить про те, що законодавець приділяє серйозну увагу проблемі гармонізації співвідношення прав і інтересів особи, суспільства і держави.

Проведений аналіз [7, 11, 20, 25] показав достатньо повну компліментарність ІІ до основного Закону України – Конституції, законодавчої бази щодо інформації / інформатизації та Цивільного Кодексу України.

Згідно означених принципів фармацевтична професійна інформація формує пріоритетні напрями та програмні завдання щодо активізації розвитку інформаційного правового поля (рис. 1) та виконує певні функції: *нормативну* як основу визначення норм, правил поведінки суб'єктів інформаційних відносин; *комунікативну*, яка здійснюється шляхом зазначення в окремих статтях посилань на законодавчі акти, які є системоутворюючими різних міжгалузевих інститутів права; *регулятивну* як визначення прав та обов'язків, зобов'язань суб'єктів щодо регулювання суспільних інформаційних відносин; *охоронну*, яка реалізується шляхом встановлення гарантій і меж правомірної поведінки суб'єктів, які здійснюють заходи щодо недопущення та профілактики правопорушень, а також контроль за дотриманням правомірної поведінки; *захисну*, яка позиціонується як визначення правових умов, процедур і суб'єктів, які здійснюють захист від вчинених правопорушень, а також відповідальності за них згідно з нормами цивільного, адміністративного, трудового, кримінального права та *інтегративну* як системне поєднання комплексу визначених юридичних норм, що регулюють інформаційні відносини в Україні у різних підсистемах права (щодо ІІ вона є з'єднувальною ланкою між провідними традиційними галузями права) [10].

Рис. 1. Пріоритетні напрями та програмні завдання щодо удосконалення єдиного інформаційного «поля» фармацевтичного сектору ОЗ України

Аналіз міжнародних рекомендацій наднаціональних інститутів у сфері обігу ЛЗ, яким, безумовно, є Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), показав, що чітко організована система інформації про ЛЗ та система інформування фахівців сприяють ефективній регламентації ІІ у сфері обігу ЛЗ, створенню постійних освітніх програм та ресурсів, що містять необхідну спеціалістам охорони здоров'я всіх рівнів інформацію, а також формуванню системи раціонального використання ЛЗ та підвищенню рівня освіченості населення з питань використання ліків і охорони здоров'я в цілому [13].

Регламентуючим документом МОЗ України щодо питання правового регулювання фармацевтичних відносин є Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження

Державної стратегії реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 р.» від 5 грудня 2018 р. № 1022, виконання якої сприятиме:

- підвищенню показників здоров'я населення, забезпеченню пацієнтів достатньою кількістю якісних та ефективних ЛЗ;
- раціональному застосуванню ЛЗ відповідно до клінічних потреб пацієнтів;
- створенню ефективних механізмів розподілу коштів державного та місцевих бюджетів для забезпечення населення ЛЗ;
- розширенню доступу населення до суспільно важливої інформації щодо ЛЗ;
- залученню іноземних інвестицій в рамках проведення клінічних випробувань на базі вітчизняних закладів ОЗ [16].

Поняття інформаційної системи про ЛЗ введено наказом України «Про Національну програму інформатизації» № 2807-ІХ від 01.12.2022 р. що регулює правові відносини, що виникають під час формування та виконання Національної програми інформатизації, яка згідно ст. 3 спрямована на створення та розвиток системи державних інформаційних ресурсів з забезпеченням рівного доступу до інформаційно-комунікаційних технологій та підвищення рівня освіченості громадян у цій сфері та удосконалення процедури надання публічних (електронних публічних) послуг. Так, у Р. 1, ст. 1, п. 14 деталізовано, що інформатизація є сукупністю взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, технологічних та виробничих процесів. У ст. 2 визначено, що «...національна програма інформатизації – це комплекс завдань, програм, проєктів, робіт з інформатизації, спрямованих на розвиток інформаційного суспільства шляхом концентрації та раціонального використання фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу держави».

Положення та складові інформаційної системи про ЛЗ в Україні відображені у Постанові кабінету міністрів України № 90 від 24 січня 2020 р. «Про внесення змін до Положення про Міністерство охорони здоров'я України», за яким пропонується нести зміни до Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 267 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 38, ст. 1141, № 65, ст. 2157; 2018 р., № 4, ст. 179; 2019 р., № 12, ст. 399, № 43, ст. 1483; 2020 р., № 2, ст. 1). Згідно з цим наказом, інформаційна система про ЛЗ – це система що забезпечує суб'єкти обігу ЛЗ необхідною інформацією та складається з організаційно-упорядкованої сукупності документів (масивів документів), що містять медичну, наукову, правову та іншу інформацію в галузі обігу ЛЗ та інформаційних технологій.

Нами деталізовано, що безпосередньо у сфері впровадження електронної системи ОЗ запропоновано здійснювати:

- стратегічне планування розвитку електронної системи охорони здоров'я та пов'язаних інформаційних систем, електронних реєстрів і баз даних у сфері охорони здоров'я;
- моніторинг функціонування електронної системи охорони здоров'я;
- координацію НСЗУ та інших установ, підприємств, організацій, що здійснюють впровадження електронної системи охорони здоров'я та пов'язаних інформаційних систем, електронних реєстрів і баз даних у сфері охорони здоров'я;
- розробку стандартів, класифікації в рамках впровадження електронної системи охорони здоров'я та пов'язаних інформаційних систем, електронних реєстрів і баз даних у сфері охорони здоров'я;
- моніторинг, аналіз та оцінку якості надання електронних послуг у сфері охорони здоров'я [15].

З метою реалізації означеної державної стратегії та комплаєнсності ІІІ щодо наказу МОЗ України від 19.02.2022 р. № 314 було затверджено план діяльності Міністерства охорони здоров'я України на 2022 р., який корелюється з:

- пунктом 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. № 756-р «Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2021 р.

№ 1617-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021–2023 роки»;

- пунктом 4 Постанови Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»;

- пунктом 5 Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 497-р «Деякі питання реалізації у 2021–2023 роках Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки»;

- пунктом 8 Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 90), де чітко визначено механізм обміну інформацією між Міністерством охорони здоров'я України, державним підприємством «Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України» (далі – Центр) та Державною службою України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, зміст означеної інформації надано у:

• розділі II: пункт 1, стаття 1 – інформація про відсутність ефективності ЛЗ незалежно від джерела надходження; пункт 1, стаття 2 – інформація про виявлені помилки та уточнення щодо відтворюваності методів аналізу в методах контролю якості та помилки і уточнення в інструкціях для медичного застосування ЛЗ, дозволених до медичного застосування в Україні;

• розділ IV, стаття 3, в якому деталізується, що посадові особи МОЗ, Державної лікарської служби і співробітники Центру забезпечують конфіденційність інформації, що стала відома в процесі обміну документами та інформацією; стаття 4 регламентує, що обмін інформацією здійснюється з дотриманням вимог Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» та законодавства у сфері захисту інформації» [17, 19-21].

Таким чином, маємо констатувати, що затвердженим Порядком визначаються особливості обміну інформацією, який корелюється з основними принципами ІІІ, які означені вище за текстом. Таке взаємопроникнення нормативних постулатів ІІІ дозволяє оптимізувати взаємодію між інституціями фармацевтичного сектору ОЗ та розширювати межі їх інформаційного простору.

Висновки:

Здійснений аналіз наукової літератури та нормативно-правових актів щодо категорії «інформаційне право» надав нам можливість позиціонувати її як множину нормативно – правових актів, прийнятих Верховною Радою України у формі законів та постанов КМУ нормативного змісту, які регулюють суспільні відносини щодо інформації.

Проаналізовані в роботі принципи ІІІ України відрізняються достатньо повним врахуванням основних ідей, положень, підходів, які визначають стратегію, напрями, тенденції розвитку правового регулювання інформаційних відносин суб'єктів фармацевтичного ринку. Означені принципи ІІІ України можуть бути використані і надалі у процесі формування фармацевтичного інформаційного законодавства, а також у процесі правозастосування існуючих правових норм, що регулюють інформаційні відносини у сфері обігу ЛЗ.

Варто звернути увагу на те, що сформована система принципів ІІІ не є остаточною, тому що в діалектичному процесі створення конкретних правових норм інформаційного законодавства і розвитку загальної системи права держави, правосвідомості в Україні, принципи можуть піддаватися відповідним змінам, як по кількості, так і за змістом. У цілому, система принципів ІІІ повинна постійно удосконалюватись з розвитком інформаційного законодавства.

Проведений контент-аналіз нормативної бази інформаційного забезпечення фармацевтичної діяльності показав її повну адаптивність до нормативних постулатів ІІІ, що надалі дозволить оптимізувати взаємодію між інституціями фармацевтичного сектору ОЗ та розширювати межі їх інформаційного простору.

Перспективи подальших досліджень. Продовження роботи з аналізу сучасного стану нормативно-правового забезпечення національного фармацевтичного сектора галузі

охорони здоров'я, оскільки ст. 68 Конституції України наголошує: «Незнання Законів не звільняє від юридичної відповідальності».

Список використаних джерел:

1. Алексєєв О. Г. Фармацевтичний сектор України: сучасний стан правового регулювання. *Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики*. 2020. Т. 13, № 1 (32). С. 115-121.
2. Беляков К. І. Інформаційно-правові дослідження: походження, становлення, стан та перспективи розвитку. *Інформація і право*. 2011. № 2. С. 4-12.
3. Боднар І. Р. Сучасні реалії інформаційного суспільства: проблеми становлення та перспективи розвитку : монографія. Львів : Вид-во Львів. комерційної акад., 2013. 320 с.
4. Громовик Б. П., Парновський Б. Л., Унгурян Л. М. Реалії асиметрії інформації у фармацевтичній опіці. *Одеський медичний журнал*. 2012. № 3. С. 30-33.
5. Деякі питання реалізації у 2021–2023 роках Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : розпорядження КМУ від 12 травня 2021 р. № 497-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-2021-%D1%80#Text>.
6. Довгань О. Д. Аналіз інформаційно-правового забезпечення фармацевтичної діяльності в Україні. *Інформація і право*. 2018. № 2 (25). С. 73-85.
7. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Преса України, 1997. 80 с.
8. Котвіцька А. А., Кубарева І. В. Аналіз законодавчих та нормативно-правових засад надання фармацевтичної допомоги пільговим категоріям населення в Україні. *Управління, економіка та забезпечення якості в фармації*. 2014. № 6 (38). С. 75-81.
9. Кубарева І. В., Пилюга Л. В. Аналіз інформаційно-правового забезпечення фармацевтичної діяльності в Україні. *Підприємництво, Господарство і Право*. 2019. № 2. С. 105-109.
10. Куліш А. М., Кобзева Т. А., Шапіро В. С. Інформаційне право України : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2016. 108 с.
11. Кульчій О. О. Інформаційне право : навч.-метод. посіб. Полтава : ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ», 2015. 193 с.
12. Немченко А. С. Сімонян Л. С., Немченко О. А. Аналіз нормативно-правового регулювання сучасного стану фармацевтичного забезпечення хворих на епілепсію. *Фармако-економіка в Україні: стан та перспективи розвитку* : матеріали VIII наук.-практ. конф., м. Харків, 26-27 листоп. 2015 р. Харків : Вид-во НФаУ, 2015. С. 128-129.
13. Новий Перелік ВОЗ основних лікарських засобів. [Електронний ресурс].– Режим доступу: URL: <https://www.who.int/ru/news/item/01-10-2021-who-prioritizes-access-to-diabetes-and-cancer-treatments-in-new-essential-medicines-lists>.
14. Паровишник О. Г. До питання правового регулювання фармацевтичної діяльності в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2018. Вип. 49, т. 2. С. 69-72.
15. Про внесення змін до Положення про Міністерство охорони здоров'я України : постанова КМУ № 90 від 24 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2020-%D0%BF#Text>.
16. Про затвердження Державної стратегії реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 р. : постанова КМУ від 05 груд. 2018 р. № 1022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018-%D0%BF#Text>.
17. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : постанова КМУ від 3 берез. 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text>.
18. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки : розпорядження КМУ від 23 червня 2021 р. № 756-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/756-2021-%D1%80#Text>.

19. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021–2023 роки : розпорядження КМУ від 9 грудня 2021 р. № 1617-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1617-2021-%D1%80#Text>.

20. Про інформацію : закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. (зі змінами і доповненнями № 692-IX від 16.06.2020, № 1089-IX від 16.12.2020; № 1882-IX від 16.11.2021; № 2524-IX від 16.08.2022; № 2718-IX від 03.11.2022; № 2849-IX від 13.12.2022).

21. Про лікарські засоби : закон України від 04 квітня 1996 р. № 123/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 11.04.2023).

22. Суриков О. О., Сурикова І. О., Горіздра І. А. Аналіз ролі фармацевтичної інформації у системі фармацевтичного маркетингу. *Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Харків, 25-26 квіт. 2019 р. Харків : НФаУ, 2019. С. 312-315.

23. Унгурян Л. М., Громовик Б. П. Асиметрія інформації про фармацевтичну діяльність. *Молодий вчений*. 2015. № 1 (16). С. 160-164.

24. Ховпун О. С. Правове регулювання державного нагляду у сфері роздрібної торгівлі лікарськими засобами. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 125-131.

25. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

26. Ярема О. Г., Єсімов С. С. Предмет правового забезпечення інформаційної безпеки в інформаційному праві. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. (Серія Право). 2016. № 2. С. 244-252.

